

Hij zou zijn leven opnieuw gaan uitvinden

Martijn Steenbergen 1970 – 2014

TEKST **FRANS DIJKSTRA**

Een diepe depressie kon hem zomaar overvallen. Maar uiteindelijk vond hij de weg omhoog.

Zelfs in duistere tijden was zijn humor nooit helemaal verdwenen. "Weet je dat je nu niet meer de diagnose asperger kunt krijgen? Die is uit het psychiatrisch handboek geschrapt. Ik was dus net op tijd."

Dat was niet alleen een grapje. Want hij was echt opgelucht geweest toen hij te horen kreeg dat hij leed aan het syndroom van Asperger, een ontwikkelingsstoornis die hem diepe depressies aandeed. "Eindelijk weet ik wat ik heb", zei hij drie jaar geleden. "Het kan me niet schelen welk etiket ik krijg. Als dat verklaart wat er met mij aan de hand is, dan maakt het mij niet uit."

Pas in zijn volwassen leven, zo rond z'n 35ste, werd Martijn Steenbergen overvallen door uitzichtloosheid. Hij hing dan op de bank, met een lawaaige cd van Nick Cave in de repeteerstand, hij rookte als een ketter en dronk zich te pletter. Op telefoon, mail of deurbel reageerde hij niet. Als zijn bezorgde ouders, die het ergste vreesden, toch binnendrongen, dan zweeg hij en wees hen na een paar minuten de deur.

De hulpeloze en hopeloze man leek nauwelijks meer op de jongen die hij was geweest. Want met hem was niets bijzonders aan de hand geweest, ook al was hij eens blijven zitten op het atheneum en moest hij het eindexamen overdoen. Hij was buitengewoon intelligent en was eens een van de drie leerlingen in Nederland die de maximale Citoscore van 550 punten haalde.

Heldere regels

Op de boerderij in Heerde die zijn ouders tot woning hadden verbouwd, had Martijn onbezorgde kinderjaren, met slootje springen, klimmen in de boomgaard, windsurfen op het Veluwemeer. Hij had vrienden bij de vleet en er was altijd wel een meisje hevig in hem geïnteresseerd.

Zijn moeder Louise, die twee jaar na zijn geboorte weer voltijds onderwijzeres werd, en zijn vader Roel, die druk was in maatschappelijk werk en gezondheidszorg, hadden het gezin strak georganiseerd. Martijn en zijn anderhalf jaar oudere broer Robert hadden duidelijke taken en volgden heldere regels. Verder hadden ze alle vrijheid.

Als puber viel hij op in Heerde met zijn gitzwart geverfde haar, zwarte kistjes, een wit overhemd met opstaande boord, scheuren in de spijkerbroek met felrode lapjes erachter. Toen hij zo met zijn moeder door de Dorpsstraat liep, zei hij: "Jij durft wel, hé?"

Zijn tekenleraar gaf hoog op over zijn talent en adviseerde hem naar de kunstacademie in Groningen te gaan. Maar daar wachtte hem geen vrij leven als kunstenaar, maar schoolse opdrachten. Vakjes inkleuren, daar had hij geen zin in en hij gaf er na anderhalf jaar de brui aan. Vervolgens ging hij filosofie studeren, maar de docenten waren niet de wijsgeren die hij had verwacht. Ook daar haakte hij af. Zijn bijbaantje op een antiquariaat interesseerde hem wel. Met geld van

zijn ouders werd hij in 1998 mede-eigenaar van Veilinghuis G. Postma aan de Noorderhaven. Hij had een fijne neus voor bijzondere uitgaven en werd een meester in korte beschrijvingen voor de catalogus. Ook in zijn huis, dat hij bewoonde met zijn nicht Jenneke, en zijn broer Robert en diens vriendin Jente, verzamelde hij van alles. Van postzegels tot mini-designmeubelen. Elk kwartaal gaf hij het blad Puntkomma uit, over boeken en kunst, dat hij zelf grotendeels volschreef. Voor het Nieuwsblad van het Noorden maakte hij boekrecensies en een serie artikelen over de graven van Nederlandse schrijvers.

Het leek hem goed te gaan en dat vierde hij met drank. Werkdruk en spanning dreven hem nog meer naar de alcohol. Tot hij niet meer kon. In paniek belde hij zeven jaar geleden zijn vader op. "Roel, ik ben een junk", zei hij. Martijn trok weer tijdelijk in bij zijn ouders, die naar Zwolle waren verhuisd. Met zijn vader zette hij zich aan de verbouwing van de zolder. Daar knapte hij van op. Verder las hij veel, vooral over de Tweede Wereldoorlog en Hitler, wiens opkomst hem altijd al had geïntrigeerd.

Martijn Steenbergen huilt van opluchting toen hij de diagnose 'asperger' kreeg.

De buurt keek wel vreemd op als ze hem op straat zagen wandelen met zijn kat

Hij schreef een analyse van Hitlers 'Mein Kampf' en verbaasde zich erover dat hij dat wel in de bibliotheek mocht lezen, maar niet lenen of kopen in de winkel. Hem werd gevraagd daarover een boek schrijven en hij zette zich enthousiast aan die taak. Hij woonde weer zelfstandig, vlakbij zijn ouders en zijn broer.

Toen ging het mis. Opnieuw belandde hij in drank en depressie. Hij at niet meer en scheerde rakelings langs de dood. Een paar weken zat hij in de verslavingskliniek Dimence in Zwolle. Daarna krabbelde hij op.

Via het UWV kreeg hij een baan als assistent bij een ambachtelijk mosterdfabriekje. Als iemand suggereerde dat zulk werk te min was, dan werd hij boos. Je moet respect hebben voor mensen die met hun handen werken, vond hij.

Martijn genoot van dat lichamelijke werk. Toen tijdens het vorige wereldkampioenschap voetbal Nederland tegen Brazilië moest spelen, zouden ze extra vroeg beginnen in de fabriek. Martijn zelf mengde voor het eerst de mosterd. Toen hij klaar was, liet hij het afweten.

Hij keerde nooit terug naar de fabriek. De spanning was hem te veel geworden. Thuis zat hij hele dagen in zijn onderbroek voor zich uit te staren. Zijn ouders en zijn broer loerden een paar keer per dag door de ruit naar binnen of hij er nog zat. Toen ze hem eens niet konden zien, gingen ze naar binnen. Martijn lag in een plas bloed, met grove sneden in zijn arm. Hij was te laveloos geweest om zijn slagader te vinden.

Streepjeskostuum

Via het ziekenhuis ging hij weer naar de verslavingskliniek. Toen hij binnen wankelde, zei hij: "Wat ben ik blij dat ik hier weer ben". Daar werd uiteindelijk de diagnose 'syndroom van Asperger' gesteld. Martijn huilde van opluchting. Hij verhuisde naar Emmen, naar een vriendin. Eerst woonden ze samen, maar na een jaar betrok hij een eigen flat op het Drentse platteland. Het ging hem goed.

De buurt keek wel vreemd op als ze hem op straat zagen wandelen met zijn kat, wat hij op zijn beurt amusant vond. "Ze zijn hier in sommige opzichten nog niet zo ver", zei hij.

Op internet handelde hij weer in oude boeken, met de Tweede Wereldoorlog als specialisatie. Hij ontdekte de Collectie Brands, in Nieuw-Dordrecht, een particuliere verzameling van van alles en nog wat, onder andere 30.000 boeken. Een paradijs voor Martijn, die er vrijwilliger werd.

Toen de coördinator in februari dit jaar vertrok, bood hij aan om diens taken over te nemen, en dat werd graag aanvaard. Hij was er trots op dat hij dat kon doen.

Na twee maanden schreef hij een brief aan de andere vrijwilligers: Ik kom niet meer. Hij gaf geen uitleg en iedereen was stomverbaasd. Deze keer raakte hij geen alcohol aan, geen druppel. Hij voelde zich sterk genoeg om de depressie zelf aan te pakken, zonder verdoving. Hij was druk bezig zijn leven opnieuw uit te vinden, zei hij. Het leek goed te gaan. En hij begon weer te schrijven. Op 10 mei, de verjaardag van zijn moeder, verscheen hij vrolijk in een formeel streepjeskostuum. "Moet je zien, uit de kringloopwinkel voor 25 euro. Weten ze veel in Emmen!" Voor zijn moeder had hij een rood hart, gevuld met bonbons, en hij beloofde dat er nog een cadeautje zou komen. Een paar dagen later, toen hij in Emmen wat boodschappen zou gaan doen, zakte hij op de hoek bij zijn flat in elkaar. Hulp kwam snel, maar tevergeefs. Een hartstilstand, werd in het ziekenhuis vastgesteld.

De post bracht zijn laatste cadeautje voor zijn moeder, een al lang uitverkocht boek van Paul van Vliet: 'Er is nog zoveel niet gezegd...'

Martijn Roelant Steenbergen werd geboren op 26 oktober 1970 in Assen. Hij stierf op 14 mei 2014 in Emmen.